

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΕΦΑΛΟΥ - ΚΩ

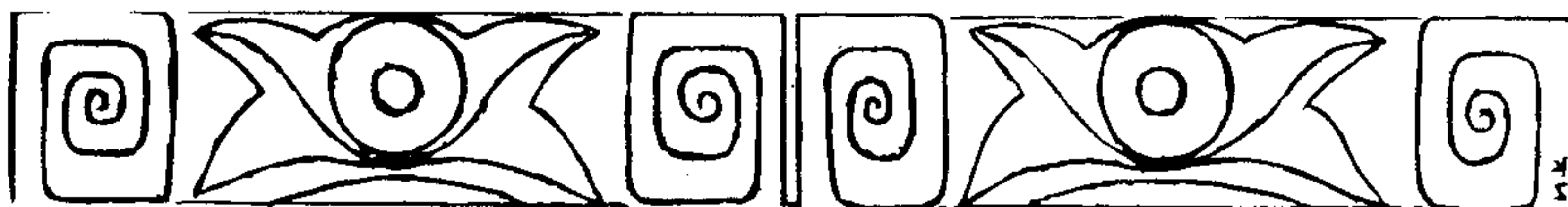
ΚΕΦΑΛΙΑΝΕΣ ΟΨΕΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ - ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΛΗΣ

ΤΟΜΟΣ Β΄

ΑΘΗΝΑ 1998

ΣΤΙΧΟΠΛΑΚΙΕΣ*

(=Στιχοπλακίές)

Β'

(Συνέχεια από τον Α' τόμο)

Η ΔΑΦΝΗ

Η Δάφνη το γλυκό δ-δενδρίμ-βου 'ναι-'τ-τηγ-γειτοῦ-ῆιάμ-μου
να 'μβόρουν-να το 'γαῶ-ῶλιαζ-ζα¹ να το 'φερῶ-να κοντά μου.

Δάφνη μου αν δο 'ες πε²μου το κ' εγώ να το γνωρίσω
πού 'χασα και γυρῶέφκω το και 'α παραλοήσω³.

·Κ' η Δάφνη που 'τον ἀλαλη φκάλ-λει⁴ λαῶ-ῶλιάν-γαι λέει:

— Εσέναν η αγάπη σου 'τ-τοδ-δρόμον-δης πα'αίν-νει⁵.

Φέφκει και πάει 'τ-τοδ-δρόμον-δης.

·Κι ο δρόμος που τον ἀλαλος φκάλ-λει λαῶ-ῶλιάν-γαι λέει:

— Εσέναν η αγάπη σου 'τ-τηβ-βρύσην-δης πα'αίν-νει.

Φέφκει⁶ και πάει 'τ-τηβ-βρύσην-δης, ὀτέκει κί αναρωτά⁷ τη:

— Βρύση μου αν δο 'ες πε μου το κ' εγώ να το γνωρίσω,

πού 'χασα και γυρῶέφκω το και 'α παραλοήσω.

·Κ' η βρύση που 'τον ἀλαλη φκάλ-λει λαῶ-ῶλιάν-γαι λέει:

— Εσέναν η αγάπη σου 'τ-τομ-βοταμόμ-βααίν-νει.

Φέφκει και πάει 'τ-τομ-βοταμό:

---

* Η γραφή «Στιχοπλακίές», που στον Α' τόμο παραδίδεται ως «Στιχοπλακίές», θεωρείται ορθότερη (πληθυντικός της λέξης «Στιχοπλακιά»).

1. Αγκάλιαζα.

2. Πες.

3. (θα) παραλογήσω (<παραλογῶ).

4. Βγάζει (βγάλλει).

5. Πηγαίνει (<παγαίνω <ύπαγαίνω <ύπάγω).

6. Φεύγει.

7. Ρωτά με ενδιαφέρον (αναρωτώ <ἀνερωτῶ >ἀνερωτῶμαι).

- Ω! ποταμέ τρώπέρατε⁸, φοινίκιομ⁹-με το σ̂κιά¹⁰ σου,
 μην ήρτεν η αγάπη μου να πλύν-νει 'τ-το νερόσ-σου;
 ·Κι ο ποταμός ο άλαλος φκάλ-λει λαλ̂-λιάν-γαι λέει:
- Εσέναν η αγάπη σου 'τ-την νεράζ-ζιά-βα'αίν-νει.
 Φέφκει και πάει 'τ-την-νεράζ-ζιά:
- Ω! νεράζ-ζιά μου ξακουστή με τα πολ-λά σου τ' άθ-θη,
 'εν ήρτεν η αγάπη μου να κάμει 'δω κρεβάτ-τι:
 ·Κ' η νεράζ-ζιά η άλαλη φκάλ-λει λαλ̂-λιάν-γαι λέει:
- Εσέναν η αγάπη σου 'τ-τη λεμοῖν-νιάμ-βα'αίν-νει.
 Φέφκει και πάει 'τ-τηλ-λεμοῖν-νιά.
 Ω! λεμοῖν-νιά μου ξακουστή 'πο¹¹ τα πολ-λά σου κλώῖν-νιά,
 'εν ήρτεν η αγάπη μου να κόψει 'δω λεμόῖν-νιά;
 ·Κ' η λεμοῖν-νιά η άλαλη φκάλ-λει λαλ̂-λιάν-γαι λέει:
- Εσέναν η αγάπη σου 'τ-την ενγλησ̂κιάμ¹²-βα'αίν-νει.
 Φέφκει και πάει 'τ-την ενγλησ̂κιά, σ̂τέκει κι αναρώτά τη:
- Ω! ενγλησ̂κιά μου ξακουστή που σε τιμά η Δύση,
 'εν ήρτεν η αγάπη μου δουά¹³ να προσκυνήσει;
 ·Κ' η ενγλησ̂κιά η άλαλη φκάλ-λει λαλ̂-λιάν-γαι λέει:
- Εσέναν η αγάπη σου 'τ-το σ̂πίτιν dης πα'αίν-νει.
 Φέφκει και πάει 'τ-το σ̂πίτιν-dης:
- Πόρτες κλειστές, πόρτες χρούσες, πόρτες μαλαματέῖν-νίες,
 'εν ήρτεν η αγάπη μου που να σας δω καμένες:
 ·Και 'πιλοήθην¹⁴ do κλει'ίν¹⁵-γαι λέει τ' 'ανοιχτάρι:¹⁶
- Εμέναν η κύράτσα¹⁷ μου πα'αίν-νει τ-τολ-λουτρώρη.¹⁸
 Φέφκει και πάει 'τ-το λουτρό:
- Λουτρώρη μου περίφημε, λουτρώρη παλ-λικάρι,
 λουτρώρη αν do 'ες πε μου το κ' εγώ να το γνωρίσω,
 πού 'χασα και γυρέφκω το και 'α παράλοήσω:

8. Εύκολα μπορεί να τον διαβεί κανείς από πολλές μεριές.

9. Φοίνικας (<φοινίκιος <φοινίκεος <φοϊνιξ).

10. Σκιά (πρωφ. σ̂ιά).

11. Με.

12. Εκκλησία.

13. Εδώ (δουά <εδουά <εδωά <εδωδά).

14. Απάντησε, αποκρίθηκε (ἀπιλογᾶμαι <ἀπηλογᾶμαι).

15. Κλειδί.

16. Κλειδί (μετωνυμικά).

17. Κυρά (πρωφ. κυράσα) [κυρά+-άτσα (μεγθ. κατάληξη)].

18. Ιδιοκτήτης ή υπάλληλος δημοσίων λουτρών.

— Πολ-λές κύράες ήρτασιμ¹⁹-βολ-λές κύράες 'φύα,²⁰
μα σήμερι²¹ ήρτεμ-μια κύρά 'εν έχει ιστορία.²²
'Χιλ-λια βενέτικα φλουρόγιά του τά 'καμε χαλάλι,
για να του 'νοίξει το λουτρόν-γαι μέσα να τοβ-βάλει.

---

19. 'Ηρθαν(ε).

20. Έφυγαν [φύγαν(ε)].

21. Σήμερα (κατ' αναλογία προς τα φέτι, πέρσι).

22. Δηλ. δεν ξέρω τίποτα γι' αυτήν, δεν είναι τίποτα γνωστό.

Η ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΕΝΙΑ

(Η Τρίανταφυλ-λέν-νια)

Τρίανταφυλ-λέν-νια λεμον-νια 'πο 'ταθ-θη¹ φορότωμένη,
η ώρα που σε 'γάπησα ήτον εβλο'ημένη.
Τώρα τρίανταφυλ-λέν-νια μου που κείτομαι² 'τ-το στρώμα,
έλα κρυφά της-μάνας σου και φίλα με 'τ-το στόμα.
Σαν έρτεις εις το σπίτι μας, μην-γρύψεις τον-γαμόσ-σου,
α-ρώτησε τημ-μάναμ-μου:— 'Κυράτσα πού'ν-ν-ο γιός σου;
'Κι εκείνη θα σου 'ποκρίθει με μάτ-τια δακρυζμένα:
— Για δεσ τον-'γεί που κείτεται 'τ-το στρώμα μακρεμένο³
κι έχει τον η αγάπη σου κατάκαρδα καμένο.
Σαν δην 'είε:
— Έλα Τρίανταφυλ-λέν-νια μου εις το πρόσκεφαλόμ⁴-μου
να βάλω την-γέφαλημ-μου πάνω 'τ-τα γόνατά σου,
για να φέει η ψυχούλα μου 'στ' ανγάλ-λιά⁵ τα δικά σου.
Σαν έφκει η ψυχούλα μου πκίασε σαβάνωσέ με,
γύρω-τριγύρω κάτσε⁶ τε, μοιρόλο'ήσετέ με,
σιγά-σιγά και ταπεινά τράβηξε τα μαλ-λιά σου,
να μησ-σε δουν οι γείτονες και 'α σε σουσουμ-μιάσου.⁷

---

1. Με τ' άνθη.

2. Είμαι ξαπλωμένος [κείτομαι (κοίτομαι) <κειμαι].

3. Ξαπλωμένος ανάσκελα (μτφ. ετοιμοθάνατος).

4. Προσκεφάλι.

5. Αγκαλιά.

6. Πρφ. κάσε.

7. Θα σε κακολογήσουν, θα σου βρουν ψεγάδι (;) [σουσουμιάζω <σουσούμι [(σούσου-μο)= χαρακτηριστικό του προσώπου] <σουσούμιν <συσσήμιον <σύσσημον (=συνθημα-τικό στοιχείο)].

Άνοιξε το σενδούκιμ-μου το πράσινοβ-βαμ-μένο
 και φκάλε τα σκαρόπιν-νια μου τα δώδεκα στωλάτα⁸
 και φκάλετε της-ζώνημ-μου τημ-’μυγδαλοκουν-νάτη⁹
 οπού μου καταράστησαν ’τ-τον Άδην να τηβ-βάλω.
 Η μάνα ’πο τημ-μια μερκιά, α’ερόφή μου ’πο την άλ-λη
 κι εσύ Τριανδαφυλ-λέν-’νια μου απάνω ’τ-την-γέφαλη.
 Όνδες¹⁰ ακούσεις τομ-βαπά ’τ-τησ-σκάλαν-να ’νε’αίν-νει,¹¹
 φώναξε κι αναστέναξε: νωρίζ-μου τον επαίρνεις.
 Όνδες με βάλουν νεκρικά¹² κι έψουμ-μου τα κέρκιά¹³ μου
 τότες Τριανδαφυλ-λέν-’νια μου φκαίς ’πο την γαρτιάμ-μου.
 Όνδες με βάλουν νεκρικά ’τ-τ’ Αϊ-Γιωρκίου τημ-βόρτα,
 σύρε Τριανδαφυλ-’λιά φωνή να ξερόθ-θούν da χόρτα.
 Όνδες με βάλουν νεκρικά ’τ-της ενγλησκιάς ’τ-τη μέση,
 σύρε Τριανδαφυλ-’λιά φωνή το τέμβλον της να π-πέσει.
 Όνδες με κατεβάς-ζουσιν-δρία σκαλ-’λιά ’τ-τον Άδη,
 σύρε Τριανδαφυλ-’λιά φωνή να μα’εφτούσιν¹⁴ - γί άλ-λοι.
 ·Κι όταμ-μου ρίξει ο παπάς τα χώματα ’τ-τα μάτ-τια,
 σύρε τα ρουχαλ-λάκια σου και κάμε τα κομ-μάτ-τια.
 ·Κι άμ-μα ’ρτούσιν-da τριήμερα,¹⁵ κάμε τα κόλ-λυ’ά¹⁶ μου,
 φάε τα και συχ-χώρεσε τον-νέομ-βου σε ’γάπα.
 — Άμμα μου δώκουν γόλ-λυ’ά ’τ-τη γηθ-θε να τα χύσω
 κι αν είμαι αγάπη έμβιστη κειά¹⁷ ’α ξεψυχήσω.
 Σε μ-μιαν-γάσ-σα¹⁸ τουζ-βάλασι, σ’ έναμ-μνήμαν-δους θάψα.
 Ο ένας ήφκέλ-λεμον-’νιά κι ο άλ-λος-κύπ-παρίσ-σι.
 Κάθε Πάσκαν-γαι Λαμβρόη, κάθε καλήν ημέρα,
 ήσκύφτεν ο κύπ-παρίσ-σος τηλ-λεμον-’νιάν-εφίλα.

8. Διακοσμημένα πολύ και με μεγάλη λεπτομέρεια.

9. Φτιαγμένα από ’μυγδαλόψυχα (μτφ.), λεπτοδουλεμένα (;), [αμύγδαλον + κούν-να (=ο σπόρος, ο πυρήνας του καρπού)].

10. Όταν.

11. (Να) ανεβαίνει [νε(β)αίνω <ἀναβαίνω].

12. Θέση νεκρού (το κεφάλι του είναι τοποθετημένο προς την ανατολή).

13. Κεριά.

14. (Να) μαζευτούν, (να) συγκεντρωθούν.

15. Τριήμερα (τρεις μέρες μετά το θάνατο).

16. Κόλλυβα.

17. Εκεί (’κειδά <εκειδά).

18. Φέρετρο.

— Για δέσ-τα τα κακόμοιρα πώς είν' αγαπημένα
ούλ-λα φιλ-λιούνδαι ζ-ζωνδανά και 'φτά¹⁹ αποθαμ-μένα.

Ευδοκία Πέρου, 72 ετών

---

19. Αυτά.

(Χωρίς Τίτλο)

Είνδα¹ 'σαι συ κ' είνδα 'μαι 'γω κι ίνδα ζ-ζωή θα ζ-ζήσω
την-γαημένημ-μου καρτιάμ-βώς θα την-δαενδίσω².

— Τα ένδισε.

— 'εν-δαενδίζ-ζω μάτ-τια μου που σε 'χα μαθημένη,
φκαίν-νεις τομ-μήναμ-μιαφ-φορόαμ-βέριτικα³ πλουμιζμένη.

— Πέριτικα είμαι 'γω;

— Πέριτικα είσαι μάτια μου το 'ψέμαδ-δεν do λέω,
κ' εγώ για τα ματ-τάκια σου, μέραν-γαι νύχταν-γλαίω.

— Μημ-με κλαίεις.

— Κλαίω το το κορμάκισ-σου οπού 'ναι σαλ-λογάρι,⁴
να κρεμαστώ 'τ-τημ-βόρτα σου να λάμβω σαφ-φανάρι.

— Θέλεις το;

— Θέλεις εσύ, θέλω το 'γω, θέλουσιν-γ' οι γειτόνοι,
η μάνα κι ο πατέρας σου 'εθ-θέλουν οι δαιμόνοι.

Μ' είνδα⁵ θα κάμει η Παναγιά να κάμει να σε πάρω,
να σε φιλήσω μ-μιαν-γαι κ-κυο κ' ύστερι⁶ ας-πεθάνω.

— Μ-με,⁷ πόθανε.

— Θωρώ τα γω τα λόγια σου όπου'ναι-μβεριτεμένα
κι αν αγαπήσεις κι άλλο'ν-νιο⁸ δεθ-θα 'ναι σαν-γαι 'μένα.

---

1. Τι (μεσν. είντα <τείντα <φράση τι είναι τα).

2. (Θα) υποφέρω, (θα) υπομείνω [νταγιαντίζω (>νταγιαντώ= στηρίζομαι) <τουρκ. dayandim, αόρ. dayanmak].

3. Πέριδικα.

4. Θησαυρός.

5. Αλλά τι, όμως τι (πιθανότητα, αναγραμματισμός της έκφρασης: Μα τι).

6. Μετά, ύστερα.

7. Εντάξει (άντε), μα.

8. Νέο.

- Μ' είνδα 'σαι συ;
- Ψηλός, ἄ-ἄλιανός⁹ εἰς το κορμί κί ἀρκονδονεθρέμ-μένος,
άλ-λοι κῆρατούν δο φέσιμ-μου, φαίνομαι χαδεμένος.
- Με πῆκοιός¹⁰ σε χάδεψε;
- Η αγάπη σου με χάδεψεν-γ' οὐλ-λη η γεν-νεά σου,
να δώκει η χάρη του Θεού, νά'ρτω¹¹ 'τ-την αγαῖ-ἄσ-σου.

---

9. Λεπτός, λιγνός (λιανός <λειανός <λείος+ καταλ. -ανός).

10. Ποιος.

11. (Να) ἐρθω.

Η ΛΥΓΕΡΗ

(Η Λυερόη)

- Μ-μια λυ'ερόη καφήστηκίμ¹-bως δεφ-φοβάται χάρο,
γιατί είν 'δα ὀπίτ-τια της - ὕηλά, ἔχ'ανδράμ-βαλ-λικάρι,
ἔχει κί δώδεκα ἀ'ερόφους που παίζ-ζουν-δο λιθάρι.²
·Κι ο χάρος ἀμ-μα το 'μαθε πολ-λά του βαροφάνει,
τησ-σαῖτ-τέφκει³ 'τ-την-γαρότιάν-γαι μέσα 'τ-τοζ-ζιέρι.⁴
Μβαιν-νόφκαιν-νεν η μάνα της κί ετράβαν-δα μαῖ-ἄσ-της.
— Κόρη σαν ἐρτει ο Κωστανδής τι πιλογιάθ⁵-θα δώκω;
— Μάνα κί αν ἐρτει ο Κωστανδής μην-δου κακομιλήσεις,
βάροτου⁶ καρέκλα να δεχτεί, τράπέζ-ζι να δειπνήσει,
κί 'νοίξε την-γασέλ-λαμ-μου τημ-μαβροαράχνιαζμένη
κί ὠστού⁷ το δαχτυλίδι μου που 'μου ῥαβωνιαζμένη.⁸
Ἐωφάνηκέν⁹ ο Κωστανδής 'πο τημ-βοπέρασ-στράτα.
Βλέπει παπά 'τ-τημ-βόρταν-δου κί κ-κιάκο¹⁰ 'τ-την αβλήν-δου.

---

1. Καυχήθηκε.

2. Λιθοβολία (αγώνισμα).

3. Σαῖτεύει.

4. Σπλάχνο, εντόσθια, συνκώτι (τζιέρι <τουρκ. ciger).

5. Απόκριση, απάντηση (<ἀπιλογᾶμαι <ἀπηλογᾶμαι).

6. Βάλε του.

7. Δώσε του.

8. Αρραβωνιασμένη.

9. Εμφανίστηκε.

10. Διάκο (διάκονο).

- Για¹¹ πεθ-θερόζ-μου πέθανε, για πεθ-θερόζ-μου πάει,
για 'πο τα γυναικάδερόφα κανέννας είν-'γαι πάει.
Δίνει βετσιάν¹²-dου μάβρόου του και 'τ-τα μνημούόκια¹³ φτάν-νει.
- Να ζ-ζήσεις πρώτομάστορη τίνος είν' do μνημούόι.
- Του Κωότανδή της-Λυερός που λείπει 'τ-το ταξίδι.
- Να ζ-ζήσεις πρώτομάστορη κάμε το πκίο μιάλο¹⁴
και πκίο φαρότύ¹⁵ και πκίο μακρύ να παίρνει κ-κυτό¹⁶ νομάτους,¹⁷
και 'τ-τη δεξιάν-dou τημ-μερόκιά άσε παράθυράκι,
να μπαίν-νει αγέράσ-και δρόοκιά να φκαιν-νει το φαρόμάκι.
·Και άμ-μα την εφέρασιν 'τ-τ Αι-Γιωρόκιού τημ-βόρτα,
φκάλ-λει τ' αργυρόμαχαιρόμ-βο τηλ-λιανήν¹⁸-dου μέση,
'τ-τον ουρανόν-do πέταξε και 'τ-την-γαρότιάν-dou 'βρόέθη.
- Έφκα και 'συ ψυχούλ-λα μου ως ήφκέν-dou πουλ-λιού μου.
Σ' ένα μνήμαν-dous βάλ-λουσιν-γαι σ' έναν-γαμαρόάκι
κι ήφκε ο ν-νίος κύπ-πάρισ-σος και νεράζ-ζιά η κόρη.
Κάθε πρώιν-γκάθε βρα'ίν¹⁹-γάθε καλήν ημέρα,
ήσκυφτεν ο κύπ-πάρισ-σος την-νεράζ-ζιάν εφίλα.
- Για δεσ-τα τα κακόμοιρά πως είν' αγαπημένα,
αδ-δε φιλ-λιούνδαι ζ-ζωνδανά, φιλ-λιούνδαι πεθαμ-μένα.

11. Ή.

12. Προφ. βεσίά(ν) (=βιτσιά).

13. Μνήματα.

14. Πιο μεγάλο.

15. Πιο φαρδύ.

16. Δυο.

17. Άτομα.

18. Λεπτή.

19. Βράδυ.

Η ΣΟΥΣΑ¹

(Η Σούσα)

Η Σούσα ήτολ-λυερόην-δης Κρήτης το καμάρι
κι γάπαν-dοσ-Σερόφαλ-λήν²-do πρώτομ-βαλ-λικάρι.
Ηγάπανδον-γ' ηγάπανδηχ-χρόνους δεκατεσ-σάρους,
ήλιπεν³-d' αδερφάκιν-δης κ' ήτομ-bo⁴ τους κουρσάρους.
Μ-μιαν-γυρόκιακήμ⁵-bo το πρώι 'τ-τον ήλ-λιον εκαθούνδον-⁶
γαι 'πο το μανδιλάκιν-δης τα δάκρυα εσφουνγούνδο⁷.
Ο κύρης της την-ε-θ-θωρεί κ' η μάνα της της-λέει:
Τι έχεις το Σουσανάκιμ-μου και κάθεσαι και κλαίεις;
— Όνειρόν είδα μάνα μου πρίκίυφ⁸-φαρμακωμένο
πως ήρτεν-d' αδερφάκιμ-μου μβρόζ-μου ξεσπαθωμένο.
— Όνειρόν είναιν-γόρη μου κι άφηστο να περάσει
κι εσέναν d' αδερφάκισ-σου 'τ-τα ξένα που γυρίζ-ζει
για τα θερόκιά το φά'ασιγ-γί' άλ-λη καμ-μιά το 'ρίζ-ζει.
Παράδωσέ το 'τ-τοθ-θεό νά 'ναι-μ-βαράδωμένο
κι ας του το κάμει ο κύρης του καλόν-γαι 'βλο'ημένο.
Εκείνη τοσ-Σερόφαλ-λήν-dον έχει καλεζμένο.

---

1. Όνομα γυναίκας που δεν έχει ταυτιστεί με συγκεκριμένο πρόσωπο. (Αν και δεν είναι γνωστός ο αρχικός τύπος του τραγουδιού, η «Σούσα» θεωρείται Κρητικό, θρηνητικό αρχικά, τραγούδι που επιβιώνει σε πολλές περιοχές του ελληνικού κόσμου). Πρόκειται πάντως για κόρη χαριτωμένη αλλά προκλητική, αν μάλιστα δεχτούμε ότι το όνομα «Σούσα» προέρχεται από πιθανή παραφθορά της λέξης σουσουράδα [=είδος πουλιού που κουνάει συνέχεια την ουρά του (<σεισουρ-άδα <σεισ-ούρα)]. Εξάλλου δεν είναι τυχαίο ότι στην Κέφαλο (πιστεύω και αλλού) η προσφώνηση Σούσα είναι μάλλον υποτιμητική.

2. Αντρικό όνομα που η ταύτιση του με συγκεκριμένο (ιστορικό ή μη) πρόσωπο εξακολουθεί να είναι αβέβαιη. Πιθανότατα πρόκειται για το Σαρή-Μπαχρή ή Σαρή-Μπαλή ή Σαλή-Μπαρή ή Σαλήμπαρη (ή Σαρήμπεη κ.ά.), για να μνημονεύσουμε λίγες μόνον παραλλαγές του ονόματος (βλ. Ζαπάντη Σταμάτη. «Κεφαλληνιακές Παραλλαγές του Δημοτικού Τραγουδιού της «Σούσας»». *Κεφαλληνιακά Χρονικά*, 4 (1982), σ.σ. 189-220).

3. Έλειπε, ήταν μακριά (αόρ. β' έλιπον <λείπω).

4. Με.

5. Κυριακή.

6. Καθόταν.

7. Σκουπίζονταν (με σφουγγάρι).

8. Πικρό (<πικρός <πρικός <πρικός).

- Την-νύχταν-da μεσάνυχτα που οι πετεινοί λαλούσα
 μ-μια κουμβουρῶ-νῆ⁹ 'τ-τημ-βόρταν-dης και τημ-βαρῶξυπνούσα.
 ·Χερόκια που την εσφάζ-ζασι και που την-δυρῶν-νούσα:
 — Σήκου το Σουσανάκιμ-μου και είμαι διψαζμένος
 και 'πο τοδ-δρόμον-δομ-βολ-λύν είμαι παϊῶνδιζμένος.¹⁰
 Της-λέει ο Σερῆφαλ-λής:— Να σηκωθείς να'ν-νοίξεις
 κι αν είναι-ν-d'αδερῶφάκισ-σου θα κακοθανατίσεις.
 — Για κείτου 'συ Σερῆφαλ-λή να σηκωθῶ να'νοίξω
 κι αν είναι-ν-d'αδερῶφάκιμ-μου ας κακοθανατίσω.
 — Πκίάν-νει γιαλέν-νῆιομ-μαστράπα¹¹ και πάει να τογ-γεμίσει
 νερόν από το(τ)-Τσεσιμέν¹²-νερόν από τηβ-βρούση.
 ·Κείνος νερόδ-δεν ήθελε, τομ-μαστράπαδ-δεμ-βιάν-νει
 'πο τ' άγρόιον-dην -ε-θωρεί 'πο το καλόν-dης λέει:
 — Πκόιος είναι Σουσανάκιμ-μου 'τ-την-γλίνημ¹³-bou κοιμάσαι
 και τομ-βαρῶξυπνήσαμεν-γαι δεμ-μας πιλοάται.¹⁴
 — Όνειρόν ονειρέφκessai για¹⁵ χωράτ-τέφκειζ¹⁶-μου το
 χαρείς¹⁷ και κάν-νομεν-γ' εμείς τες πράξες τες δικές σου.
 Φιάλ-λει τ' αργυρόμάχαιρομ-βο τηλ-λιανήν-dου μέση
 και κόφκει τα βυζ-ζάκια της σαν-νά 'τομ-βορτοκάλ-λι.
 'Πο τομ-βολ-λύν-dον-dῶνδαμόμ¹⁸-bou 'καμεν-do κορμίν-dης,
 ε-σείστην¹⁹-do καμάριν²⁰-dης ήν-νῆωσεν²¹-do πουλ-λίν-dης.

9. (Ένα) χτύπο (πιθανότατα: κουμπούρα <κουμπούρι >τουρκ. kubar).

10. Λιγοθυμισμένος, αποκαμωμένος [μπαϊλντίζω <τουρκ. bayıbdim <(αόρ. του) bayılmak (=λιποθυμώ)].

11. Δοχείο νερού, κανάτα (τουρκ. maşgapa).

12. Προφ. έσειμέν [<τσεσμές <τουρκ. çesme (=βρούση)]. Βρούση ανατολικά του χωριού της Κεφάλου, δίπλα στην κύρια είσοδό του.

13. Κλίνη, κρεβάτι.

14. (Δεν) αποκρίνεται (άπιλογάμαι <άπηλογάμαι).

15. Ή.

16. Χωρατεύεις, αστειεύσαι.

17. Θαρρείς, νομίζεις.

18. Τράνταγμα.

19. Κουνήθηκε, σείστηκε (έσεισθην <σειώ).

20. Δωμάτιο, κάμαρα [πιθανότατα από το καμάριν <καμάριον <καμάρα (=θολωτή στέγη)].

21. Ξύπνησε.

- Μόσους²² και μοσχοκάρινα²³ εμασία²⁴-γ' ήτριφκέν²⁵-δην-
 γαι 'πο το μανδιλάκιν της τα αίματα σφουνγίζ-ζει.²⁶
- Σύρε το Σουσανάκιμ-μου τημ-μάνασ-σου να πάεις.
 'Πο μακριά την-ε-'θωρεί σύρνει φωνή μ-μιάλη:
- Πόσιος είναι-μ-βου σου τό 'καμεμ-βάλιφ-φτουά²⁷ το χάλι
 που νά'χει την-γατάριαμ-μου πάνω του φυλαχτάρι.²⁸
- Σώπα μάνα να σου πω έναν-γακόχ-χαπάρι:²⁹
 ο αερόφός-μου ο Γιαν-νιός, το μάβρον-do λ-λιονδάρι,
 'πο μακριά τον ήφερέν-doχ-χάρων-να με πάρει
 που νά'χει την γατάριασ-σου πάνω του φυλαχτάρι.
 Ο 'φ-φένδης³⁰ της σαν do 'κουσε σύρν-νει³¹ φωνήμ-βερίσγια,³²
 δένδρα ξερίζ-ζωθήκασιν όμορφ-φα κύπ-παρίσγια³³.
 Από τηχ-χέραν-δην ερπά³⁴ και 'τ-τογ-γιατρόν δημ-βάει.
- Σήκου γιατρέ, καλέ γιατρέ να γιάνεις³⁵ τημ-βληγήν-της
 ήι αμ-βκιάσει χιλ-λία γιατρικά και χιλ-λία πενδακόσα
 έχει τα ο Σερήφαλ-λής να σου τα δώκει τόσα.
 Κι εγώ σκλάβος σου να γράφτώ για όλην-δηζ-ζωή μου.
- Γιατροί και 'εγ-γιατρέφκουσι, αγιοί 'εβ-βοηθούσιν-
 γαι 'τ-του θανάτου τις πληγές βοτάν-νια 'εχ-χωρούσι.
 Παίρον-νουν-δην-da κλάμ-ματα, 'τ-το σπίτιν-της τημ-βάει.
 Την-νύχταν-da μεσάνυχτα οι πετεινοί λαλούσα,
 κίνησεν-να ψυχομαχεί η κακομοίρα η Σούσα.
 Πάνω 'τ-το ψυχομαχήτόφ-φκάλ-λει³⁶ λαλ-λιάν-γαι λέει:

22. Αρώματα (μόσχος >μόσχος).

23. Μοσχοκάριδα ή μοσχοκάριδα [<μοσκο-καρύδιν <μόσχος (=άρωμα)+ καρύδιν >μοσχοκαρύα (=το φυτό μυριστική ή ευώδης)].

24. Μασούσε [μασώ <μασ(σ)ῶμαι], πρφ. εμάσια.

25. (Την) έτριβε, (την) άλειφε.

26. Σκουπίζει.

27. Αυτό.

28. Φυλαχτό (μτφ.).

29. (Κακή) είδηση (<τουρκ. haber).

30. Πατέρας.

31. Βγάζει.

32. Περίσσια, δυνατή, (πρφ. -βερίσγια).

33. Πρφ. κύπ-παρίσγια.

34. (Την) αρπάζει, (την) πιάνει.

35. (Να) γιατρέψεις (γιαίνω <ύγιαίνω).

36. Βγάζει.

- Για πείτε του Σερήφαλ-λή ως ήτομ-βαλ-λικάρι
να κάμει το κίουριμ³⁷-μου 'πο³⁸ το μαργαριτάρι.
Για πείτε του Σερήφαλ-λή ως ήτον-γυπ-παρίσ-σι
να κάμει 'τ-το κίουριμ-μου μ-μια κρουσταλέν-νιαβ-βρούση,
ο που περάσει και διαβεί να πκίει και να γεμίσει
και της αγάπης τον-γαμόν-να μην αναζ-ζητήσει.

Κώστας Ανθούλης (Τσακ-κουμάκας)

37. Κιβούρι, τάφος.

38. Με.

ΤΟ ΧΑΡΖΑΝΑΚΙ¹

(Το Χαρζ-ζανάκι)

- Το Χαρζ-ζανάκιν do μικρό, το μικρό-Χαρζ-ζανάκι
ηθέλησεν γ' ηγάπησε ὄτρατήγου θυγατέρα.
„Στέλ-λει της-μήλα κόκ-κίνα, κύων-νια² μυρίζμενα,
ὀτέλ-λει της και δαμάσκηνα 'τ-τομ-μαχραμάδ³-δεμένα.
„Στέλ-λει παπάδες δώδεκα, γεράδες⁴ δεκαπένδε,
δώδεκα γραμματικούς⁵ 'τ-τηλ-λυερόην-να πάσι.
Σαράντα ώρες 'κάμασιν δηλ-Λυερόην-να δούσιν-
γ'η Λυερόη ως τους θωρεί επρόσηκώθηκεν-δους:
— Καλώς τους τους γραμ-ματικούς, καλώς τους τους-γεράδες.
— Καλώς σ' ήβραμελ-Λυερόη με τα καλά μανδάτα,
ο Χαρζ-ζανάκης ὀτέλ-λει μας γεναίκαν-να σε πάρει,
γεναίκαν γ' εβλο'ητικιά⁶ 'πο⁷ το χρυσό ὀτεφάνι.
— Ας-μην ήστογ-γραμ-ματικοί κι ας μην ήστοδ-δασκάλοι

1. Αντρικό όνομα. Αναφέρεται και ως Χαρζανής, αλλά δεν έχει ταυτιστεί με κάποιο (ιστορικό ή μη) πρόσωπο.

2. Κυδώνια.

3. Μαχραμάς, χρυσοκέντητο υφαντό, πλούσιο σε παραστάσεις.

4. Δημογέροντες (δηλ. σεβάσμιους απεσταλμένους) [«γέροι (=γεράματα) <γῆρα <μεσν. γῆρα(ν) <αρχ. γῆρας].

5. Γραμματιζούμενους (μορφωμένους).

6. Βλογητικιά (μτφ. νόμιμη σύζυγος).

7. Με.

μανγλ-λάργια⁸ να σας φόρτων-να και ξύλο να σας δώκω.
Σηκώθ-θησαν-γαι φύ'ασιμ-με πικράμ-μένα χείλη
και πάλι 'κείνη πρόβαλεν από το παράθυρι:

- Τρία στοιχήματα 'α του πω, βούλ-λεται να τα κάμει;
Βούλ-λεται πέτραμ-βελεκά⁹ και φοινικιάν-γλα'έφκει,¹⁰
βούλ-λεται την αγάπη μας κρύφά να τημ-παινέφκει,¹¹
τον άνεμο ν' ανγαλ-λιαστέι¹² κι αφκά¹³ να δεματίσει,¹⁴
να σπειρίει και τηθ-θάλασ-σασ-σιτάριν-γαι κριθάρι,
να κατε'εί¹⁵ η βασίλισ-σα να πα¹⁶ν-να το θερίσει,
να κατε'εί κι ο βασιλ-λιάς να πα'ν-να το 'λωνίσει.¹⁷
Ούτε σιτάριν-να βράχεί ούτε κουν-νίν¹⁸-γριθ-θάρι
ούτε και τα 'ποκόνδυλα¹⁹ που τρώσιν οι 'γα'άροι
κ' αν είν'-γαι θέλει ο Θεός και πάλι όπως-μου δόξει,²⁰
αθ-θέλει ο Θεός και ρίξει²¹ μου τημ-βερσινήμ-μου σκλάβα.
Εκάθετον ο Χαρς-ζανής μέσα 'τ-το σταβρόδρομι:
— Καλώσ-τους τους γράμματικούς, καλώσ-τους τους γεράδες.
— Καλώς σε' βράμεχ-Χαρς-ζανή με τα κακά μανδάτα.
Τρία σ'τοιχήματα 'α σου πει, βούλ-λεσαι να τα κάμεις;
Βούλ-λεσαι πέτραμ-βελεκάς και φοινικιάν-γλαέφκεις.
.....
Παίρνει την αλο'όβεσα²² 'τ-τον γάμβον κατε'αίνει.

8. Ξύλο, ξυλιές (;) [πιθανότατα από το μεγεθ. μαγκλαράς <μέγκλος <αρχ. μύκλος (=λάγνος, ακόλαστος) (;)]. Είναι πιθανή και η γραφή μ' ανγλάργια [με ανγλάργια (=)].

9. (Να) σκαλίζει.

10. (Να) κλαδεύει.

11. (Να) την παινεύει.

12. (Να) πάρει αγκαλιά.

13. Αυγά.

14. (Να) κάνει δεμάτια, (να) δέσει σε δεμάτια.

15. (Να) κατεβεί.

16. (Να) πάει.

17. (Να) αλωνίσει (<άλων).

18. Σπυρί (<κούν-να= ο σπόρος, ο πυρήνας του καρπού).

19. Τα τμήματα των φυτών χωρίς τη φούντα (τον καρπό), τους κορμούς, τα «καλάμια» [άπο-κοντύλιν <άπο-κονδύλ-ιον <άπο-κόνδυλος (=κόμπος)].

20. (Μου) φανεί [δόξω <δοκέω,-ω (=φαίνομαι, έχω τη γνώμη, αποφασίζω)].

21. (Μου) φέρει πίσω.

22. Πρωφ. αλο'όβεσα (=λεπτό ραβδί για το «κέντρισμα» των αλόγων).

- Ὅσ' ἄλογα τον εἶ'ασιν²³ -αἶμαν- εκατουρούσαν-
 ἄι ὅσα αλο'ομούλαρα επ-πέφτ-ταν²⁴-ἄι πλανδούσα.²⁵
 ·Και η μούλα²⁶ η καλή επιλογήθην²⁷-ἄ' εἶπε:
 — Αγάλ-ἄια ἔφ-φέντη²⁸ το ὄπαθίν-να μημ-μας ε-ὄκοτώσεις
 ἄ' αν εἶν'-γ-για την αγάπησ-σου εἰώ σου παρἄνἄἄλ-λω:
 τρύπησε τα τα ἔφτάκια²⁹ σου ἄι βάλε ὄκουλ-λαρἰκία,
 φκάλε τη γενειάδα σου, για να γενεἶς γεναἰκα.
 Πάρε βολόναν³⁰-ἄι κλωστί ἄι ἄμε ἔτ-τηγ-γειτοἔ-ἄιάν-της
 ἄι γίνου ἄι ξαἰἄρφη της ἄι γίνου ἄι γενἔ-ἄιά της.
- .....
- Ἐκουσα αἰαἰἄρφη μου ὠἰγιόμ³¹-βλουμίμ³²-βλουμίζ-ζεις³³
 ἄι ἄἄτα η ἔαἰἄρφη μου ὠἰγιον-να μου το μάθεις.
 — Καλώσ-την αἰαἰἄρφημ-μου οπου ἄἄτεμ-βο τα ξένα,
 για να τηζ-μάθω το πλουμίν οπου εἰώ πλουμίζ-ζω.
 Ἐναμ-βλουμί βλουμίζ-ζασιν-ἄι ἄνασ-ὄκοπόλ-λαλούσι:
 — Εἰνδα³⁴, παθεν ο Χαἰἄζ-ζανἄς το πἄἄτομ-βαλ-λικάρι
 ἄι τα ὄκἄλ-ἄιά του εἰναι-δ-δουά³⁵ ἄι εἄείνος ἔν εφἄνη.
 — Να ζ-ζεις αἰαδεἰφούλ-λα μου τοχ-Χαἰἄζ-ζανἄγ-γαπάσ-το;
 — Θἄλω τον-να τοθ-θωἰώ μ' ἀνδἄραμ-μου ἔν δοθ-θἄλω
 μ-μη³⁶ ἀνδἄραμ-μη ἔε γείτοναμ-μἄτε ἄι δουλεφτήμ-μου,
 μη'ε πεἰματάρημ³⁷-μου ὄξω ἔπο την αβλήμ-μου.
 Πάλι, ἄναμ-βλουμάκιν-ἄάν-νουσιν ἄ' ἄνα ὄκοπόλ-λαλούσι:

23. Εἰδαν(ε).

24. Ἐπεφταν (πέφτανε).

25. Ἐσκαγαν (πλαντάσσω <πλατάσσω).

26. (Το) μουλἄρι.

27. Αἰάντησε, ἀποκἄρθηκε (ἀπιλογἄμαι <ἀπηλογἄμαι).

28. Αἰέντη.

29. Αυτάκια.

30. Βελόνα (κεντήματος).

31. Ωραἰό (<ἄριος <ἄραἰος).

32. Πλουμί, σχέδιο, στολίδι (πλουμί+ -ίδι).

33. Κεντάς (πλουμ -ίζω <πλουμίον).

34. Τι (μεσν. εἰντα <τεἰντα <φἄση: τι εἰναι τα).

35. Εἰώ (Εδωἄ >εδωἄ >εδουἄ - δουἄ).

36. Μἄτε.

37. Περαστικός [περαματάρης <περἄ (=περἄ)].

- Αργά³⁸ είναι-ν-γαι πάρωρα³⁹ κ' ο ήλ-λιος πα 'να κλείνει⁴⁰
κ' εγώ η αξαδέρφη σου 'πόψε πού θε να μείνει;
- Άκου την αξαδέρφημ-μου λόγια που μου τα λέει·
'εν έχεις δούλες να δεχτείς, κάμαρες-να πλαγιάσεις;
Πάλιξ-ξαναδεφτέρωσεμ-βιο θλιβερόα το λέει:
- Αργά είναι-ν-γαι πάρωρα κ' ο ήλ-λιος πα' να κλείνει
κ' εγώ η αξαδέρφη σου 'πόψε πού θε να μείνει;
- Σώπα η αξαδέρφη μου κι 'α μείνομεν ανδάμα.⁴¹
Υπνωτικόν-δης ήδωκέν-γ' ηπήρεν-δην-διμήν-δης.
Σηκών-νεται 'πο το πρώιξ-ξερόη⁴² και μαράμ-μένη:⁴³
- 'Πόψε μέσα 'τ-τον ύπνομ-μου οράματίτσιν⁴⁴ εία:⁴⁵
σέλινά μεταφύτεφκα και πράσα επράσολούου,⁴⁶
σε μάβρηλ-λίμνην ήστεκα και μάβρα ρούχα 'φόρου,
κόκ-κίνα τριαντάφυλ-λα είχα με'τ-τημ-βοκ-κιάμ⁴⁷-μου.
- Τα σέλινά τα σου 'λέα, τα πράσα τα σου μίλου,
κόκ-κίνα τριαντάφυλ-λα ήτον η παρτεν'νιά⁴⁸ σου.
Ανέβα 'τ-το κρεβάτ-τίσ-σου να δειδ'τημ-βαρτεν'νιάσ-σου.
- Άμε πουλίμ-μου 'τ-το καλόν γαίτ-την-γαλήν δην ώρα
κι ώσ-την απάνω ·Κυρκιακήν έλα να 'βλοηθούμε.⁴⁹
Επέρασεν η Κυρκιακή κι ήρτεν η παράπάνω,
μηε Χαρός-ζανάκιν-να φανεί μηε Χαρός-ζανάκιν νά 'ότει:
- Φέρτε τσιπ-πί'τ⁵⁰-τα πόκ-κία μου, τσιπ-πί'τ-την-γεφαλήμ-μου,
φέρτε την αλοόβετσα⁵¹ τοβ-βασιλ'λιάν-να πάω.
Ως τηθ-θωρεί ο βασιλ'λιάς επρόσηκώθηκεν-δης.

38. Αργά.

39. Περσμένη ώρα, αργά (πάρωρα <πάρ-ωρος).

40. (Πάει να) δύσει.

41. Μαζί (άντάμα <έντάμα <έν τῶ ἄμα).

42. (Μτφ.) στεγνή.

43. (Μτφ.) μελαγχολική.

44. Όνειρο (πρφ. οράματίσι <όραμα <όρω).

45. Είδα.

46. Καταγινόμενον με πράσα [Από λαϊκή («λαογραφική») παρετυμολογία προς τη λέξη «πράσα»].

47. Μπροστέλλα, ποδιά (<ποδέα <ποδεϊον).

48. Παρθενιά, παρθενικός υμένας.

49. (Να) παντρευτούμε, (να) στεφανωθούμε.

50. Πρφ. σιπ-πί(ν) (<τσιπά= πέπλο(ς), τσεμπέρι).

51. Βλ. υποσημ. 22.

- Ἐν εἶχεξ-δούλους νά ῥτουσιν-ῆαι ἠῶτες ἀπατή⁵² σου;
- Ο πόνοξ-μου ἦτο βαρύσ-ῆαι ἠῶτα ἀπατή μου,
ένας ἴπο το φουσατόσ⁵³-σου ἐπήρεν δην-διμήμ-μου.
- Εμέναν-δο φουσατόμ-μου μιάλον⁵⁴-ῆαι τῶανόν ἴναι
για πε μου τα σημάκ-κιατ-του μην-ῆαι τοβ-βάλει ο νουξ-μου.
- Μακρύς σαν don-ῆυπ-ῆάρισ-σον ῆ ἴσῆιος⁵⁵ σαν δηλ-λαμβάδα,
εἶχετ-το μάγουλον εἶ-ῆλιά, πῶέπει του η γεν-νείαδα.
- Ο ὀκύλ-λος⁵⁶ εἶναι ο Χαῶξ-ζανῆς, ο γυναικάδεῶφός-μου.
Μανδάτα πῶσιν ῆι ἐῶκουνδαι ἴτ-του Χαῶξ-ζανῆ τημ-βῶῶτα:
- Για σῆκου-σῆκου Χαῶξ-ζανῆν ῆ ο βασιῶ-ῆλιάς σε θέλει.
- Εψῆς⁵⁷ ἠμουτ-τοβ-βασιῶ-ῆλιάν ῆαι σῆμεῶ⁵⁸ με θέλει;
Αν ειγ-για φαοπῆιοτό⁵⁹ να πῶῶ τα φαγιά μου
ῆ αν εἶναιγ-για τομ-βῶλεμον-να πῶῶ τ' ἠῶματά μου.
- Κοῶίτσισ⁶⁰-σε θεονγαλεί⁶¹ που πῆῶες την-διμήν δου.
- ἴτ-τα πένδε δῶῶ κάῶτανα, ἴτ-τα κ-κυο κουφόν-γαῶύδι,
εσύ γιατί ἴσουν ὀμοῶφη, ἠσουν-ῆ' ἠῶκονδοπούλ-λα
σου' δωκα πρικομάῶουλον⁶²-να πικῶαθ-θεί η καῶτιά σου.
- Η ἐδικῆ μου Δέῶποινα ὀκλάβα μου να λοῶται
και η δικῆ σου δέῶποινα, δέῶποινα να λοῶται.⁶³
- Το ἴεν-δο εἶες θέλειῶ-το, το ἴεν-δο δει ζ-ζητάῶ-το
ῆ εῆῶ που την ἐφίλησα ἴα σου τηφ-φήκω θέλω;
Σαῶάνδαπένδε ἠῶκονδες, ἐξῆνδακ-κυο παπά'ες,
εῆῆαν-ῆαι βλοῶῆσαν-δουξ ῆ ἠφκαμ-'βο⁶⁴ τους μβελά'ες.

Δ. ΠΟΛΙΤΗΣ

---

52. Μόνη σου, η ἴδια (ἀπατός <ἄπ-αυτός <ἄπ' αὐτόν).

53. (Από το) στρατό (σου) [φουσατόν <φοσσατόν <λατιν. fossatum (=στρατόπεδο)].

54. Μεγάλο.

55. Πρφ. ἴσιος (=ευθυτενῆς).

56. Πρφ. ὀκύλ-λος.

57. Χτες (ψες <ὀψέ).

58. Σῆμερα.

59. Φαγοπότι.

60. Πρφ. κοῶίσι(ν).

61. (Σε) καταῆλλει (ενῶπιον του θεού).

62. Πικῶ μαρούλι.

63. (Να) θεωρείται (λογιέμαι <μεσν. λογοῶμαι <αρχ. λογίζομαι).

64. Από.